

НАЦИОНАЛЕН СЪВЕТ ПО ТУРИЗЪМ

МИНИСТЕРСТВО НА ТУРИЗМА

ПРОТОКОЛ

ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ ПО ТУРИЗЪМ (НСТ), ПРОВЕДЕНО НА 20.07.2018 г. – К.К. СВ. СВ. КОНСТАНТИН И ЕЛЕНА

Поканени: 40 члена на НСТ, вкл. председател и заместник-председател и 7 наблюдатели.

Присъствали членове на НСТ, вкл. председател и заместник-председател:

1. **Николина Ангелкова**, министър на туризма и председател на НСТ;
2. **Ирена Георгиева**, заместник-министър на туризма и заместник-председател на НСТ;
3. **Светослава Вангелова**, старши експерт, Министерство на икономиката (представява Александър Манолев, заместник-министър на икономиката);
4. **Инж. Валентин Йовев**, заместник-министър на регионалното развитие и благоустройството;
5. **Тодор Стоянов**, заместник-министър на външните работи;
6. **Амелия Гешева**, заместник-министър на културата;
7. **Стефан Балабанов**, заместник-министър на вътрешните работи;
8. **Тонка Янчева**, експерт, Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията (представява Димитър Геновски, заместник-министър на транспорта, информационните технологии и съобщенията);
9. **Яна Йотова-Бакалова**, експерт, Министерство на образованието и науката (представява Петър Николов, заместник-министър на образованието и науката);
10. **Димитър Маргаритов и Константин Арабаджиев**, Комисия за защита на потребителите;
11. **Д-р Златина Димова**, ОДБХ Варна (представява д-р Дамян Илиев, изпълнителен директор на Българска агенция по безопасност на храните);
12. **Васил Панов**, директор на дирекция „Контрол“ в ЦУ на Национална агенция по приходите (представява г-жа Галя Димитрова, изпълнителен директор на Национална агенция по приходите);
13. **д-р Костадин Коев**, председател на ОУТР Родопи;
14. **Иван Портних**, председател на ОУТР Варненски черноморски туристически район и кмет на община Варна;

15. **Димитър Германов**, председател на ОУТР Бургаски черноморски туристически район и кмет на община Приморско;
16. **Ирина Найденова**, заместник-председател на УС на Асоциацията на българските туроператори и туристически агенти и **Даниела Стоева**, Асоциация на българските туроператори и туристически агенти;
17. **Галин Георгиев**, член на УС на Българската асоциация на туристическите агенции (представява Светлана Атанасова, председател на УС на Българската асоциация на туристическите агенции);
18. **Георги Щерев**, Българска хотелиерска и ресторантьорска асоциация;
19. **Антоанета Киякова**, член на Асоциация на къщите за гости в България;
20. **Мартин Захариев**, Национален борд по туризъм;
21. **Станимир Станков**, председател на Национална асоциация по СПА и уелнес туризъм;
22. **Николай Вучев**, член на УС на Сдружение на хотелиери и ресторантьори – Велинград и Западни Родопи;
23. **Николай Христов**, представители на Югоизточния съюз на екскурзоводите „Ваня Райкова”;
24. **Веселин Грозданов**, представител Асоциация на българските железопътни превозвачи;
25. **Станислав Новаков**, представител на работодателските организации и член на УС на БТПП;
26. **Димитрин Димитров**, заместник-кмет на община Балчик (представява Николай Ангелов, кмет на община Балчик и заместник-представител на Национално сдружение на общините в България) и **Екатерина Янкова**, специалист туризъм, ТИЦ;

Присъствали наблюдатели:

1. **Илия Христов**, съветник по икономика и инвестиции на Президента на Република България;
2. **Георги Николчев**, съветник в политическия кабинет на заместник министър-председател по икономическа и демографска политика;
3. **Анатолий Величков**, заместник-министър на отбраната.

Отсъствали членове и наблюдатели:

1. **Росица Велкова-Желева**, заместник-министър на финансите;
2. **Светлана Йорданова**, заместник-министър на здравеопазването;
3. **Атанаска Николова**, заместник-министър на околната среда и водите;

4. **Атанас Добрев**, заместник-министър на земеделието и храните;
5. **Лазар Лазаров**, заместник-министър на труда и социалната политика;
6. **Ваня Колева**, заместник-министър на младежта и спорта;
7. **Жечо Станков**, заместник-министър на енергетиката;
8. **проф. Николай Проданов**, заместник-министър на правосъдието;
9. **Петър Андреев**, председател на Сдружение „Туризм“;
10. **Витан Иванов**, председател на Сдружение „Софийски туристически район“;
11. **Любозар Фратев**, председател на УС на Сдружение „Тракийски туристически район“;
12. **Маринела Арабаджиева**, представител на Съюз на инвеститорите в туризма;
13. **Михаил Абаджиев**, председател Национална асоциация Хотел, Ресторант, Кафетерия – ХоРеКа;
14. **Алексей Стоев**, председател на Български туристически съюз;
15. **Златко Димитров**, изпълнителен директор на Слънчев бряг АД;
16. **Богомил Николов**, представител на сдружение „Активни потребители“;
17. **Акад. Стефан Воденичаров**, председател на Българска академия на науките;
18. **Йеромонах Никанор**, Българска православна църква.

Присъствали външни лица:

1. **Стоян Пасев**, областен управител на област Смолян;
2. **Елена Косева**, изпълнителен директор на Св. Св. Константин и Елена АД;
3. **Сийка Кацарова**, председател на Български съюз по балнеология и СПА туризъм
4. **Моника Димова**, медиен съветник на министъра на туризма;
5. **Албена Методиева**, директор на дирекция „Маркетинг, реклама и информация в туризма“;
6. **Ивайло Петков**, директор на дирекция „Международно сътрудничество и инвестиции в областта на туризма“;
7. **Венелина Червенкова**, началник на отдел „Стратегическо планиране и продуктова политика в туризма“, Главна дирекция „Туристическа политика“, МТ;
8. **Мая Никовска**, началник на отдел „Регулиране на туристическите дейности“, Главна дирекция „Туристическа политика“, МТ;

Секретариат на НСТ:

Лиляна Кирчева-Арсова, главен директор на Главна дирекция „Туристическа политика“ и секретар на НСТ, МТ;

Миглена Куцева, старши експерт в отдел „Стратегическо планиране и продуктова политика в туризма” към Главна дирекция „Туристическа политика”, МТ.

Заседанието се проведе при следния дневен ред:

- т. 1. Представяне на Годишната програма за Национална туристическа реклама за 2019 г.
- т. 2. Представяне на резултатите от дейността на Министерството на туризма по време на Българското председателство на Съвета на ЕС през 2018 г.
- т. 3. Оценка на сезон Зима 2017/2018 г. и очаквания за сезон Лято 2018г.
- т. 4. Разни

Поканата, дневният ред и материалите към него са изпратени на всички членове на НСТ по електронна поща от секретариата на НСТ в определения срок преди датата на заседанието.

Откриване на заседанието

Г-жа Ирена Георгиева приветства с добре дошли всички присъстващи на заседанието на Националния съвет по туризъм (НСТ). Тя обяви, че заседанието може да се счита за редовно, тъй като има необходимия кворум. След това даде думата на министъра на туризма г-жа Николина Ангелкова.

Г-жа Ангелкова поздрави всички присъстващи, както и домакините и ръководството на курорта Св. Св. Константин и Елена по повод 110 години от създаването му и им пожела все така да успяват да привлекат вниманието както на българските, така и на чуждестранните туристи с висококачествен туристически продукт.

Г-жа Ангелкова отбеляза, че е поставен акцент върху няколко теми, които са с водещо значение за развитието на туризма. Един от фокусите на Съвета е Годишната програма за Национална туристическа реклама 2019 г. Тя информира участниците в заседанието, че Министерството планира мащабна маркетингова кампания през 2019 г. В Годишната програма за Национална туристическа реклама са заложили редица активности, с които се очаква да бъдат привлечени още повече посетители в страната. Предвидени са множество комуникационни кампании в онлайн каналите на водещи световни политематични медии като CNN, BBC, Euronews, и световни туристически медии като National Geographic и Travel Channel. Тя посочи още, че са заложили участия в редица международни туристически борси и изложения в страната, като всички те са съобразени с нуждите и интересите на

бизнеса.

Министър Ангелкова отбеляза, че на 13 от водещите 15 пазара през 2017 г. страната ни отбелязва ръст на туристите. Тя подчерта доброто партньорство с водещи туроператори и информира за предстоящи дигитални кампании на целеви пазари.

Г-жа Ангелкова допълни, че един от акцентите в работата на Министерството е внедряването и все по-честото използване на новите технологии не само в дейността на администрацията, но и при популяризирането на България. Заложени са инициативи за промотиране на възможностите за туризъм и на вътрешния пазар.

Г-жа Ангелкова отбеляза, че основна цел в работата на Министерството е ежегодно да се увеличава броя на посещенията, като се постигне един устойчив тренд на нарастване и в този смисъл националната реклама е от изключителна важност. Тя определи резултатите за първите 5 месеца на годината като обещаващи. В периода януари-май чуждестранните туристически посещения у нас са над 2,436 млн. по данни на НСИ. Техният брой е с 11,1% повече спрямо същия период на миналата година. А само през май 2018-а ръстът на чуждестранните посещения у нас е с 15,8% в сравнение с месец май миналата година. Министърът допълни, че при воденето на статистиката се спазват европейските правила и тези на Световната организация по туризъм. Тя добави, че приходите от международен туризъм за петте месеца на 2018 г. са повече от 1,6 млрд. лв. и се отчита нарастване от 10,7 на сто спрямо същия период година по-рано.

Г-жа Ангелкова информира членовете на Съвета, че проектът за разработване и внедряване на Единната система за туристическа информация (ЕСТИ), която ще свърже в реално време регистрите на хотелите с Министерството на туризма, НАП, МВР и общините, вече е стартирал. В системата ще бъдат включени местата за настаняване от клас А и Б, като въвеждането на данните е задължително по закон. Министър Ангелкова подчерта, че внедряването на ЕСТИ няма да струва нищо на бизнеса, тъй като ще бъде интегрирана в системата, с която се работи в момента. Финалната фаза на проекта предвижда обучение на потребителите и администраторите на ЕСТИ. Предвидени са присъствени курсове с лектори-треньори, също така и видеоматериали и информация на хартиен носител.

Министър Ангелкова благодари за вниманието и даде думата на г-жа Ирена Георгиева.

Разглеждане по точките от дневния ред:

Точка 1 Представяне на Годишната програма за Национална туристическа реклама за 2019 г.

Г-жа Георгиева даде думата на **г-жа Албена Методиева**, за да представи накратко Годишната програма за Национална туристическа реклама за 2019 г.

Г-жа Методиева отбеляза, че в Програма са разписани основната цел, мисията, визията и маркетинг инструментите, които ще се използват. Тя допълни, че е направен ситуационен анализ, като са разгледани световните и европейски тенденции в туризма, демографските и поведенческите промени, новите технологии и промените в начина на пътуване и сигурността. Г-жа Методиева, добави, че в Годишната програма са разгледани целевите и перспективните пазари, направен е профил на туриста, като са очертани факторите, които влияят върху избора на дестинация за ваканция. Направени са кратки профили на туристите от Германия, Великобритания, Франция, Русия, Бенелюкс, Скандинавските страни, Вишеградската четворка, съседните страни, Близкия изток, Япония, Китай, САЩ и България, посещаващи страната. Очертани са основните конкурентни дестинации. Г-жа Методиева посочи, че в проекта на Годишната програма за маркетинг и реклама са разгледани основните резултати от маркетинг дейности за периода 2017-2018 г., както и предстоящите през 2019 г. маркетинг дейности и очакваните резултати.

След това думата взе **г-жа Ирина Найденова**. Тя поздрави екипа на Министерството за изготвената Годишна програма за национална туристическа реклама за 2019г. и даде няколко конструктивни бележки, а именно: целта да бъде обвързана с маркетинговите дейности за 2019 г. като се посочи тяхната взаимовръзка; да има анализ на изпълнението на целта и дейностите; да има статистика за туристопотока по видове туристически продукти; направените изводи за реализирани нощувки да бъдат обвързани с резултатите, анализ на конкурентите на дестинация България по пазари, който включва информация за средствата им за реклама и постигнати резултати.

Г-жа Найденова добави, че следва да се обърне внимание на пазар Германия, тъй като ръстът на немски туристи през 2016 г. спрямо 2017 г. само 4,6 %, а за 2016г. спрямо 2015г. е 39%.

Министър Ангелкова отговори, че целта е да достигнем 10 млн. туристи. Тя допълни, че за 2017 г. има реализирани 26 млн. нощувки, а приходите от нощувки са 1 340 млн. лв. Относно средствата за реклама тя отбеляза, че в България те са 13 млн. лева, а в Германия 50 млн. евро. По отношение на пазар Германия тя добави, че 2016 г. бе рекордна и няма как да има ръст на германските туристи с още 40 %.

Г-жа Ангелкова информира членовете на заседанието, че в резултат от среща с представители на фондация „Конрад Аденауер“, е постигнато решение 25 български

ученици да специализират професионално обучение в областта на хотелиерството и ресторантьорството в Германия в рамките на 3 години.

След това думата взе **г-н Мартин Захариев**, който изрази становище, че Годишната програма за национална туристическа реклама става един все по-добър документ, за което поздрави г-жа Методиева и нейния екип. Той отбеляза, че в профила на туриста 77 % от пътуванията се осъществяват през интернет и в този смисъл настоя в Програмата да бъде включен разработеният от работната група, ръководена заместник-министър Теофилов документ „Национална визия за дигитализация в туризма 2030 г.“. **Г-н Захариев** даде препоръка при изготвянето на следващата Програма за национална туристическа реклама да се използват данните от Единна система за туристическа информация.

След това думата взе **г-н Станислав Новаков**, като обърна внимание на това, че е много важно да се знае колко е предвидения бюджет за реклама за 2019 г. и как ще бъде разпределен.

Думата взе **г-н Станимир Станков**, който изрази опасение за успешното функциониране на ЕСТИ предвид съмнението му относно капацитета на IT специалистите които я подготвят и също така предложи съдействие от страна на Национална асоциация по СПА и уелнес туризъм за провеждане на изложение в Лас Вегас. Той добави, че трябва да се обърне внимание и на пазар Китай.

Г-н Захариев допълни, че трябва да се направи анализ и разрез на азиатските пазари Китай, САЩ, Индия и Виетнам, които са извън генериращите пазари, като в Годишната програма се добави глава „Нови пазари“.

Г-жа Елена Косева предложи туристическият бранш да се обедини и да поиска по-голям бюджет за туристическа реклама.

След това **г-жа Георгиева** даде думата на **г-н Щерев**, който каза, че от БХРА ще изпратят писмено своето становище, като акцентира, че е добре, страната да се ориентира към далечни пазари, но не бива да губи и старите си такива като Германия и Русия.

Г-жа Ангелкова взе думата за отговор. По отношение на туристическите изложения тя увери, че ще направи отстъпки от тези, които са нерентабилни, имат малко участници и от които не винаги има смисъл, с цел Министерството да успее да се впише в рамките на поставения бюджет. Г-жа Ангелкова сподели мнението си, че рекламата на България по световни ТВ канали като CNN, BBC, Euro News и Travel Channel носи повече представителност, отколкото участието във всички изложения. По думите и,

Министерството се опитва да постигне баланс в двете направления, за да не изгуби позициите, които вече е извоювало на чуждестранните пазари.

Г-жа Ангелкова допълни, че във връзка с Национална визия за дигитализация, документът не е одобрен, тъй като не е цялостен. Ще бъде възобновена работата на групата, за да може той да се финализира, като следва да се предвиди какви реалистични средства могат да бъдат отделени за реализация на предвидените мерки.

По отношение на ЕСТИ, **г-жа Ангелкова** се обърна към **г-н Станков** с твърдението, че фирмата изпълнител притежава достатъчно капацитет и ИТ специалисти, за да реализира заданието. Решението за избор на изпълнител не е обжалвано, което означава, че всички кандидати са били доволни. Към момента всяко лице, което има правен интерес, може да обжалва процедурата, независимо дали е закупило документация, или не и роля на правителството е да намери баланса в процедурите по ЗОП. Подобен проблем има и при процедурата за уебсайт, където обжалването трае една година.

Г-жа Георгиева благодари на **г-жа Ангелкова** и предложи Годишната програма за Национална туристическа реклама за 2019 г. да бъде одобрена, като до края на месеца могат да бъдат представени писмени предложения.

Г-н Захариев уточни, че НСТ води протокол, който се разпространява между членовете. В този смисъл, изказванията по време на Националния съвет също могат да се възприемат като становища. Следователно не е необходимо той да внася писмено предложение и такова няма да бъде получено от Националния борд по туризъм.

Г-жа Георгиева потвърди, че действително се води протокол, който ще бъде разписан в съответния срок и забележката касае предимно допълнителни предложения, които могат да възникнат в следващите дни.

Във връзка с оповестеното решение за приемане на Годишната реклама **г-н Новаков** сподели, че Националният съвет е един от основните органи, които подпомагат туристическата политиката в рамките на общия бюджет на страната. Обявената Програма е амбициозна, изпълнява се в условията на агресивна конкуренция от другите страни и не съответства на бюджета на Министерството, за да може да бъде максимално осъществена.

Г-н Новаков изказа своето становище, че в условията на агресивна конкурентна среда съществуващият в момента бюджет за реклама не е достатъчен.

Г-жа Георгиева потвърди, че неговото твърдение, че ще бъде включено в Протокола от

НСТ, а по отношение на допълнителните предложения срокът за получаване е 31.07.2018 г. При липсата на допълнителни изказвания, **г-жа Георгиева** приключи дискусиата по Първа точка от дневния ред и премина към гласуване, с което Годишната програма за Национална туристическа реклама за 2019 г., допълнена с направените предложения, бе приета.

Точка 2 Представяне на резултатите от дейността на Министерството на туризма по време на Българското председателство на Съвета на ЕС през 2018 г.

Г-жа Георгиева пристъпи към Втора точка от Дневния ред „Представяне на резултатите от дейността на Министерството на туризма по време на Българското председателство на Съвета на ЕС през 2018 г.“ и даде думата на **г-н Петков** за представяне на кратко резюме на основната активност на Министерството по време на Председателството .

Г-н Петков приветства присъстващите и запозна членовете на Националния съвет с инициативите в областта на туризма в контекста на приоритетите на Българското председателство на ЕС. Министерството на туризма е организирано общо 6 прояви, които адресират тенденции с дълбоко въздействие в областта на туризма.

В периода 12-13 Февруари 2018 г. в София е организирана първата по рода си ***Неформалната среща на министрите с ресор туризъм на държавите-членки на ЕС, Западните Балкани и Турция, придружена от панелна дискуссия „Туризмът и икономически растеж“***. Неформалната среща на министрите на туризма бе съсредоточена върху туристическата индустрия като устойчив фактор за икономически растеж, регионална интеграция и мир. Акцент на дебата бе и свързаността като отключващ фактор за връзките между хората и положителното му въздействие върху Балканския регион. Взаимодействието между туризма и политиките на сближаване и предизвикателствата на споделената икономика също да били част от дискусиите. Споделени са добри практики по отношение на туристическите проекти в съответните си страни и потенциалните възможности, свързани с общите европейски инициативи в областта на туризма. Сред основните предложения в рамките на форума са открити създаването на изработване на Обща карта на Европейските културните туристически обекти, създаване на нова статическа рамка на ЕС за туризма, адресиране на далечните пазари, например Китай, както и отстояване на бюджет за туризъм в рамките на новата годишна финансова рамка.

Второто събитие от официалния календар на Българското председателство, организирано от Министерството на туризма бе ***Международна кръгла маса „Туризмът и дигитална***

трансформация“, проведена се на 15 февруари в София и бе пряко свързана с приоритета на председателството „Цифрова икономика и умения на бъдещето“. Адресирането на предизвикателствата и възможностите, които носи дигитализацията, както и отражението на нейните последици върху конкурентоспособността на европейския туристически сектор са били в основата на дебатите. Очертано е нарастващото значение на новите икономически модели и феномена на споделената икономика, дигиталната култура и иновативното управление при опазване на културното наследство.

През месец април Министерството на туризма организатора **Международна кръгла маса „Културен туризъм“**, която се проведе в старопрестолната българска столица Велико Търново, в рамките на традиционното едноименно изложение. Българското председателство на Съвета на ЕС оценява значимостта на културата като важна част от Европейското туристическо преживяване и като елемент, който може да затвърди имиджа на Европа като туристическа дестинация номер едно в световен мащаб. Като последващи действия и резултат от Неформалната среща на министрите на туризма и Конференцията „Туризъм и икономически растеж“, Международната кръгла маса се фокусира върху културния туризъм и креативните индустрии и в частност връзката между туризма и филмовата индустрия през призмата на инициативата „2018-Европейска година на културното наследство“.

Регионалното сътрудничество в областта на туризма, сектор който е значима част от икономиките на Балканите, бе във фокуса на инициативата за създаване на **общ Балкански туристически маршрут**, чието начало бе поставено на среща на високо ниво на представители на ресорните министерства на 11 Балкански държави в София в началото на месец май. На срещата е постигнато съгласие, като общ критерии за Балканския туристически маршрут да послужат отново обекти на ЮНЕСКО, след което постепенно да бъде разширен с други значими за отделните страни обекти. Акцентирано бе върху значението на задълбочаването на регионалното сътрудничество и насърчаването на добросъседските отношения.

Организираната от Министерството на туризма и Министерството на енергетиката **„Международна конференция за макро-регионалното сътрудничество в сферата на туризма и енергетиката“**, проведена на 23 Май в София, бе с цел да съберат за първи път представители на четирите макрорегионални стратегии на ЕС, а именно за Дунавския, Адриатическо-Йонийския, Алпийския и региона на Балтийско море, които засегнаха въпроси, свързани с туризма и потреблението на енергия от гледна точка на устойчивото развитие. Основните послания в резултат на дискусиите по време на конференцията бяха, че бъдещето на устойчивия туризъм е свързано с внедряването на енергийно ефективни

технологии, чрез които биват минимизирани негативните ефекти сектора, както върху местните общности, така и върху околната среда. В тази връзка, Министерството на туризма и Министерството на енергетиката ще работят съвместно с заинтересованите страни от бизнеса, неправителствения сектор и академичните среди за изработването на Стратегия за енергийна ефективност в туризма.

"Устойчив и интегриран подход за Дунавския и Черноморския регион" бе друг от приоритетите по време на Българското председателство на съвета на ЕС. В тази връзка, Министерството на туризма организира *Среща на министрите с ресор туризъм на държавите-членки на Организацията за Черноморско икономическо сътрудничество*, в рамките на ролята на България като страна-координатор на работна група „Сътрудничество в туризма“ на организацията в периода 01.07.2016 – 30.06.2018 г. Черно море е "мост" между културите в Европа и Азия и има големи възможности за засилване на сътрудничеството между страните от региона в областта на туризма. Основните теми, които бяха обсъдени по време на срещата бяха задълбочаване на сътрудничеството между държавите от региона в областта на туризма, подобряването на свързаността, както и конкретни проекти в рамките на трансграничното сътрудничество, свързани с развитието на културно-историческия, кулинарен и круизен туризъм.

След края на изказването на г-н Петков, **Г-жа Георгиева** даде думата за коментари по Втора точка от Дневния ред.

Г-жа Найденова сподели, че за туроператорите Председателството е било голямо предизвикателство, тъй като е трябвало да обслужват туристите, да намерят места за настаняване, да се съобразят с предлаганите цени. Според г-жа Найденова туроператорите са се справили успешно.

Г-н Захариев използва възможността да благодари на **г-жа Гешева** и Министерство на културата за културния афиш, с който България се представи в Брюксел. Той напомни, че страната разполага с талантиливи художници, артисти и изпълнители и може да се гордее с културния си афиш.

Г-жа Гешева благодари на своите колеги от Министерство на културата и сподели, че работата не би била възможна без координацията на съответните ведомства и културни институти. Министерство на културата е използвало периода на Председателството, за да представи освен културата на страната и всички възможности за туризъм. Резултатът е, че България е популяризирана като туристическа дестинация.

Поради липсата на следващи коментари, **г-жа Георгиева** закри дискусиата по Втора точка

от Дневния ред „Представяне на резултатите от дейността на Министерството на туризма по време на Българското председателство на Съвета на ЕС през 2018 г.“ и даде думата на г-жа Арсова за запознаване на аудиторията с материалите по Трета точка „Оценка на сезон Зима 2017/2018 г. и очаквания за сезон Лято 2018 г.“

Точка 3 Оценка на сезон Зима 2017/2018 г. и очаквания за сезон Лято 2018г.

Г-жа Арсова представи обобщена информация във връзка с изминалия зимен и очакванията за настоящия летен сезон. Тя заяви, че е отчетен успешен Зимен сезон 2017/2018 г. Причините за това включват: нарастване популярността на България като туристическа дестинация; повишаване на качеството на туристическите услуги; добра подготовка на ски курортите, включително и осигуряване на изкуствен сняг; развитие на алтернативи на ски туризма като културен туризъм в градска среда, бизнес туризъм и други; председателството на България на Съвета на ЕС. Като причина също така се посочва намаляващата зависимост на входящия туристопоток в България от метеорологичните условия през зимните месеци.

Г-жа Арсова допълни, че е направен анализ за тригодишен период. Според анализа през зимен сезон 2017/2018 г. туристическите посещения на чужденци в България са били 1 653 490, което е с 40% повече спрямо зимен сезон 2014/2015 г. Тези цифри показват правилната посока, в която се развива политиката за туризъм. Направен е разрез по цели и разрез по курорти, според който се отчита много слаб спад в к.к Боровец в сравнение к.к Пампорово и Банско. Презентацията завърши с прогноза за Летен сезон 2018г. и твърдението, че се очаква той да бъде успешен и да отчете около 5% ръст. Според данните на самолетодвиженията от летище Варна и летище Бургас, може да се очакват ръст на туристите съответно с около 12 % и 14 %.

Във връзка с цитираните данни, **г-жа Георгиева** поясни, че презентацията на тема „Оценка на сезон Зима 2017/2018 г. и очаквания за сезон Лято 2018 г.“ ще бъде видима на официалната страница на Министерство на туризма.

Г-жа Георгиева даде думата за коментари и предложения по Точка три от Дневния ред и след като такива не бяха направени, пристъпи към разглеждане на Точка „Разни“.

Точка 4 Разни

По първата тема от Точка „Разни“, **г-жа Георгиева** поясни, че тази година Министерството е спазило задълженията си по чл. 52 от Закона за туризма, а именно да предяви изисквания към вписаните в Националния туристически регистър туристически сдружения, които трябва да информират за своя организационен живот и да докажат своята ефективност. Г-жа Георгиева обобщи, че към момента, въпреки допълнителното напомняне от страна на

Министерството, неподадените декларации по чл. 52 от Закона са 40 на брой. Според разпоредбите на чл. 53, Министърът на туризма има право и задължение да пристъпи към заличаване на неподдалите декларации туристически сдружения.

По втората тема от Точка „Разни“, която засяга кадрите в туризма, **Г-жа Георгиева** информира за провело се заседание на Междуведомствения съвет за кадрите в туризма в гр. Русе, в рамките на което проф. Стоянов е направил предложение за съставяне на единни, общи за всички учебни заведения, стандарти по специалността „Туризм“. Предложението е било прието от останалите участници в заседанието. Тъй като мнението на туристическия бизнес е от изключително значение, г-жа Георгиева допълни, че ще бъдат изпратени писма във връзка с минималните изисквания за тези стандарти, с което ще стартира процедура за тяхното разработване. Водеща организация ще бъде МОН.

Г-жа Георгиева даде думата за коментар на **г-н Маргаритов**, който представи обобщени данни за контролната дейност на КЗП през изминалия зимен сезон. През сезон Зима 2017/2018 г. са извършени 693 проверки на територията Регионална дирекция – София, която обхваща Боровец, Банско, Добринище, Разлог, Баня. На територията на Регионална дирекция Пловдив, която обхваща Пампорово, Чепеларе, Девин и Юндола, са извършени 122 проверки. На територията на Регионална дирекция Русе, където попадат местността Узана, Трявна и Троян, за извършени 98 проверки. Съставени са 95 акта за административни нарушения. Налице са 9 случая на разминаване на предоставяните услуги спрямо изискванията на категорията, 12 случая за нелоялни търговски практики. За всички тях са издадени съответните актове и са наложени санкции с наказателни постановления. Резултатите не се отличават съществено от тези през изминали периоди, по-скоро показват, че наред с доброто развитие на продукта, се отчита и лек спад на нарушенията. От 1 май до 15 юли са извършени общо 778 проверки, от тях 353 по Северното и 435 по Южното Черноморие. Съставени са 35 акта. По отношение на активността на потребителите обаче са получени едва 34 жалби във връзка с предоставяне на туристически услуги. По често жалбите засягат неиздаване на касова бележка или необявени цени. По-малко са тези, свързани лошо качество на туристическата услуга или с лоша храна. Издадена е една заповед за принудителна административна мярка временно затваряне на туристически обект и предстои издаването на още 4 такива. Проучват се 6 случая на нередовна търговка практика. Г-н Маргаритов уточни, че КЗП обръща специално внимание на обектите, опериращи със системата booking.com и по специално на рубрика некатегоризирани обекти, където се наблюдават явления в 2 посоки. Първата е, че в тази в рубрика всъщност фигурират категоризирани обекти. Втората е, че когато трябва да се извърши реална

проверка на обектите, достъпът е изключително затруднен. Въпреки това има констатирани няколко такива случая, за които ще бъдат съставени съответните актове и наказателни постановления. Основният извод, който г-н Маргаритов констатира е, че тази нерегламентирана дейност няма значително изражение в бюджетен и финансов план. По-големият проблем е, че създава впечатление, че определени обекти могат да не спазват правилата, следователно контролната дейност трябва да се насочи към свеждане до минимум на това съзнание.

По отношение на екскурзоводите, **г-н Маргаритов** припомни, че КЗП извършва проверки включително съвместно с браншовите организации. Извършени са 18 проверки, в два случая има констатирани нарушения. При екскурзоводите обаче, проверката се извършва изключително трудно. Нужно е да се изработи съвместен план за действие, за да могат да се обхванат важните случаи.

Г-н Маргаритов завърши изказването си с информация за новата Директива за защита на личните данни. По негово мнение е добре да се създаде един съвместен работен формат за запознаване с принципните постановки на Директивата, по отношение на свързаните услуги, стандартния формуляр, защитата на потребителите. В съвместния формат трябва да бъдат поканени представители на туроператорите, туристическите агенти, но също така и браншовите организации на търговците, които предлагат свързани пътнически услуги. По този начин ще се посочи много ясно кой е нарушил правилата и носи отговорността.

Г-жа Георгиева обърна внимание, че във връзка с прилагането на Закона за туризма, наистина има нужда от подобен съвместен формат между КЗП, МТ и браншовите организации на туроператорите, в рамките на който да се постига единомислие и да се върви в една посока.

В последствие Г-жа Георгиева даде думата на **г-жа Найденова**.

Г-жа Найденова благодари на г-н Маргаритов, че е засегнал темата за Директивата, тъй като туроператорите наистина срещат големи затруднения при прилагането на новия закон. Тя сподели, че самата Директива е сравнително добре имплементирана в Закона, но е положена върху стара основа, която няма нищо общо с европейското законодателство. Г-жа Найденова изрази готовността на браншовите организации да участват в съвместен формат на работно ниво, тъй като това е от изключително значение за тях.

Г-жа Георгиева обърна внимание, че работната група, която е съставена преди влизането в сила на Директивата, ще продължи своята дейност и даде думата на представителите на

екскурзоводите, които по силата на ротацията са членове на Националния съвет за 1 година.

Г-н Христов засегна на първо място изключително важния въпрос относно кадрите, заети в професията екскурзовод. Според него, има чувствителна липса на млади екскурзоводи, въпреки че са налице над 10 учебни заведения, които подготвят такива професионалисти. При съвместните срещи на учебните заведения и туристическия бранш, следва да се зададе именно въпросът за екскурзоводите, както и да се осигури финансиране на кандидатите. В допълнение, той отбеляза, че трябва да се обърне внимание на новите езици, които трябва да владеят, какъвто е китайският език.

На второ място **г-н Христов**, благодари на г-н Маргаритов за съвместните проверки на територията на Бургаския регион. Той посочи, че трябва да се обърне изключително сериозно внимание на транспортните фирми, които предлагат екскурзии, без професионални екскурзоводи. По негова информация, подобни фирми обучават шофьори, които никога не са имали квалификация и образование, да изпълняват функциите на екскурзовод и съответно получават лиценз. Той допълни, че трябва да се направи преценка на издадените лицензи.

След това **г-н Захариев** направи предложение на вниманието на аудиторията и най-вече на вниманието на министър Ангелкова. Тъй като Националният съвет е най-високо представеното от гледна точка интересите на държавата и сектора обществено тяло, той предложи Съветът да излезе с декларация до министър Горанов с ясното искане за удвояване на бюджета на Министерството на туризма за маркетингови дейности за 2019 г., който да бъде заложен във фиска, като на декларацията да бъдат положени подписите на всички представени организации. Г-н Захариев се обърна към г-жа Ангелкова с въпрос дали това би било работещ инструмент и каква санкция е необходима от страна на Националния съвет. Той отново обърна внимание на факта, че дейностите, заложи в Годишната програма за маркетинг няма как да бъдат постигнати с наличния бюджет. Практиката на конкурентите съседни дестинации е да отделят много по-голям бюджет, тъй като възвръщаемостта в туризма е едно към три.

Г-жа Сийка Кацарова сподели, че е много важно присъстващите да се обединят около въпроса дали туризмът трябва да бъде представен като приоритет от правителството през следващия програмен период, който се договаря в Брюксел до септември месец. Тя подкрепи министър Ангелкова и екипа на Министерството за положените усилия да позиционира българския туризъм все по-добре на международния пазар, на фона на ограничения бюджет. **Г-жа Кацарова** посочи добрите примери на Хърватия и Унгария, които са определили туризма като приоритет и в момента постигат сериозни резултати. Тя

заяви, че Българският съюз по Балнеология и СПА туризъм ще внесе декларация до министър-председателя, с копие до министър на туризма, във връзка с поставянето на туризма като приоритет през следващия програмен период.

По темата за ваучерите за здравна превенция, **г-жа Кацарова** допълни, че те са създадени като модел в Унгария преди около 15 г., т.нар. модел кафетерия. Той е помогнал вътрешният пазар да се развие от 10% до 90%. Унгарците ползват услуги, свързани с превенция на собственото си здраве, на територията на Унгария. Те не са мотивирани да излизат навън, защото получават като част от заплатата си специална карта, която им дава право да избират услуга, свързана с превенция на здравето. Г-жа Кацарова обяви, че Българският съюз по Балнеология и СПА туризъм ще лобира за внасяне на предложение до Министерство на туризма в Наредба 7, която касае ваучери за храна, да бъде добавено и понятието ваучери за здравна превенция.

Г-жа Ангелкова взе думата за отговор във връзка с направените предложения. По отношение предложението на г-н Захариев, тя поясни, че Националният съвет по туризъм има консултативен характер. По нейните думи, предложението ще бъде отразено в Протокола, но предвид факта, че всяка държавна институция се бори да защити своя бюджет, не би било редно представителите на останалите министерства, членове на Националния съвет, да се подписват под такъв документ. В тази връзка, представителите на бранша биха могли да се обединят около една обща декларация, скрепена с подписи, която Министерството на туризма да представи на вниманието на министър-председателя и на министъра на финансите, с оглед предстоящото гласуване и обсъждане на бюджет 2019 г.

Г-жа Ангелкова, допълни, че, Министерството на туризма вече работи върху приоритизиране на туризма в следващата Многогодишна европейска финансова рамка за периода 2021-2027, следователно колкото повече предложения от страна на бранша бъдат получени, толкова по-лесна ще бъде работата по този въпрос. На предвидената за месец октомври неформална среща на министрите на туризма, в рамките на Австрийското председателство на Съвета на ЕС, тази тема ще бъде обсъдена и Министерството на туризма разчита на становища и подкрепа, за да може туризъм да бъде поставен като приоритет. Г-жа Ангелкова потвърди, че в рамките на настоящия програмен период работата в туризма е затруднена, тъй като той не изведен като водещ и няма възможност за финансиране на реклама или други дейности. Като постижение може да се посочи финансирането на Организациите за управление на туристическите райони със средства по ОП „Иновации и конкурентоспособност“. Нейното убеждение е, че трябва да бъдат използвани възможностите на европейските структурни фондове за финансиране на туристическа

реклама, така както това се е случило през периода 2007-2013 г.

Г-жа Ангелкова акцентира върху включването на представител на министерството в журито на провеждащия се за пръв път престижен конкурс за Европейска столица на туризма. Тя призова общините да участват в конкурса, за което ще бъдат подкрепени от Министерство на туризма.

Във връзка с предложението на г-жа Кацарова за предоставяне на ваучери за здравна превенция, **г-жа Ангелкова** изрази готовност за подкрепа и в тази връзка допълни, че очаква официално писмо от Българския съюз по Балнеология и СПА туризъм

Г-жа Ангелкова се обърна към **г-н Стоянов**, заместник-министър на външните работи, с молба за информация относно постъпилите в Министерство на туризма запитвания за визите на сезонните работници от трети страни и възможностите за удължаване на техния престой. Тя припомни, че е проведена среща с министъра на външните работи с цел промяна на Закона за чужденците и подкрепи предложението за удължаване на престоя.

Г-н Стоянов уведоми членовете на Националния съвет, че действително се работи по промяна в Закона за чужденците и заяви категоричната подкрепа от Министерство на външните работи. Той поясни, че се работи върху снижаване до минимум срока за издаване на виза D на 15 календарни дни, без да се налага работниците да напускат страната.

В тази връзка, **г-н Галин Георгиев** постави въпроса дали удължаването на срока важи за всички и дали се включват и туроператорите.

Г-жа Ангелкова уточни, че става дума за всички категории сезонни работници, съгласно изведен списък.

Допълнение бе изказано от **г-н Щерев**, който помоли да бъде проверен списъкът с категориите сезонни работници, за които визите важат. Според него туроператорите не попадат в него. Той отбеляза, че практиката за удължаване на престоя от 90 дни до 9 месеца е много удачна за хотелиерите. Когато те искат да се освободят от работника, имат много сериозни задължения по Закона за трудовата мобилност, и удължаването би ги улеснило. Това е причината, поради която БХРА е изпратила писмо до Министерството на туризма с молба за съдействие.

Г-н Щерев отправи въпрос към **г-жа Ангелкова** във връзка с информацията от предишното заседание на Националния съвет, че ще бъде формирано звено, което се занимава със защита на личните данни. Той би искал да получи информация как се развива работата в тази насока и допълни, че БХРА, съвместно с КЗЛД разработва кодекс по отношение

защита на личните данни.

По въпроса за кадрите в туризма, той сподели мнение, че основата на образованието в туризма се поставя в професионалните гимназии по туризъм. В тази насока БХРА работи усилено с Асоциацията на гимназиите по хотелиерство и ресторантьорство. С подкрепата на община Варна е възстановен конкурса за готвач и сладкар, за което г-н Щерев изказа своята благодарност. Той акцентира, че целта на БХРА, съвместно с Асоциацията е да организират подобна инициатива в хотелиерството и анимацията. Асоциацията на гимназиите по хотелиерство и ресторантьорство се е обърнала към БХРА и с молба за квалификация на ръководителите по практика в реални условия. Г-н Щерев допълни, че по някои от тези въпроси вероятно ще се обърне към Министерството на туризма.

Във връзка с подготовката на кадри в туризма, **Г-жа Гешева** заяви, че предстои да бъде сключено споразумение между министъра на културата и министъра на образованието за провеждане на част от часовете по история и изобразително изкуство в музеи и галерии. В споразумението са заложили и практики за учениците в професионалните гимназии и студентите, за тези които искат да се реализират като екскурзоводи, което е една добра възможност за обучение на терен. Целта на споразумението е да се направи по атрактивен процеса на обучение на подрастващите. Документът е резултат от съвместни усилия за приобщаването на музеите и галериите в образователния процес. Г-жа Гешева апелира за особен статут на екскурзоводите в музеите, предвид това, че в допълнение на изпита по правоспособност, те полагат и специализиран изпит по време на конкурса по тяхното назначаване, с което се гарантира умението им за оформяне на беседите с нужното качество на информацията и какви факти за българската история се представят на туристите. Тя призова туроператорите да осъществяват сътрудничество с тези институции с цел използване на такива подготвени кадри.

В контекста на разговора за визите на сезонни работници от трети страни, **г-н Захариев** се обърна към **г-н Стоянов**. Г-н Захариев уточни, че през изминалата година е открил първия по рода си туристически информационен център в Шанхай. Той отбеляза, че ситуацията е критична и либерализацията на визите за Китай е очаквана от сектора от много време насам, за което се надява на проактивни действия. Г-н Захариев сподели статистика, че за 6 месеца в посолството на България има издадени 400 визи, въпреки данните, че в страната ни влизат 6 хил. китайци. В тази връзка г-н Захариев зададе въпросите: ще се възползва ли България от историческия момент във взаимоотношенията си с Китай; ще бъдат ли открити нови консулства и възможно ли е визите за китайци да не се издават в двуседмичен срок, а за 24 часа.

Г-н Стоянов взе думата за отговор. Той съобщи, че работата по този въпрос вече е стартирала. Министър Ангелкова вече е провела няколко разговора с министър Захариева, водени са преговори и с посланика в Китай. По неговото мнение, проблемът се състои в това, че трябва да се удовлетворят нуждите на китайските туристи. Г-н Стоянов сподели, че към момента се обсъждат варианти за изнесени визови центрове, но за консулство трудно може да се говори.

Г-жа Ангелкова допълни, че заедно с министър Захариева са повдигнали въпроса на международно ниво на Съвета за общи въпроси. Тя поясни, че ако на Съвета се приеме общо решение за либерализация на режима, България ще бъде задължена да го спазва. Въпросът за визите за трети страни се следи както на национално, така и на европейско равнище.

Г-жа Георгиева даде думата за финални коментари и предложения по последната точка от Дневния ред.

Предвид, че такива не бяха направени, **г-жа Ангелкова** благодари на домакините и на всички присъстващи за конструктивния диалог, направените предложения и изразената подкрепа за работата на Министерството на туризма. Тя сподели надеждите си съвместната работа между заинтересованите страни да продължава в правилна посока, след което заседанието на Националния съвет бе закрито.